

بیمه نامه بانک تجارت

اشاره:

ایجاد فضای مساعد برای توسعه صادرات غیرنفتی از طریق تدوین قوانین و مقررات منسجم و پایدار، تعیین ابزارهای مناسب مانند خدمات بانکی، تسهیلات زیربنایی و... می تواند شرایط لازم برای دستیابی به اهداف اقتصاد بدون نفت را محقق سازد.

بخشی از ابزارهای کارساز در توسعه صادرات، به خدمات بانکی برمی گردد که اگر به سرعت و به موقع در اختیار کارآفرینان اقتصادی قرار گیرد، توان مالی آنها را برای رونق صادرات غیرنفتی، تقویت می کند. با این حال نظام بانکی و دست اندرکاران تجارت خارجی در بخش خصوصی هنوز در رابطه با یکدیگر مشکلاتی دارند.

خبرنگار نشریه «بررسی های بازرگانی» به منظور در میان نهادن مشکلات مورد بحث با مسوولان نظام بانکی، با آقای علیرضا خلیب مدیرعامل بانک تجارت گفت وگویی دارد که با هم می خوانیم.

(فاینانس) است. چنانچه قراردادهای تأمین مالی محاسبه شود، مجموع گشایش اعتبارات اسنادی بانک به حدود ۲ میلیارد دلار در سال جاری می رسد. بانک تجارت از نظر عملکرد گشایش اعتبار برای واردات در میان بانکهای کشور رتبه اول را دارد. این محاسبه به نسبت شعب و سرمایه بانک می باشد. مجموع گشایش اعتبار اسنادی بانک برای واردات در سال گذشته به یک میلیارد و ۲۴۰ میلیون دلار رسید.

○ **تعهدنامه های صادره از سوی بانک تجارت که به تأیید گمرک، کالای آن از کشور خارج شده است، در ماه های فروردین تا بهمن سال جاری در قالب ۳۵۵۰ فقره تعهدنامه به حدود ۱۰۲ میلیون دلار رسید. در همین مدت میزان تعهدنامه های تسویه شده به ۱۲۳ میلیون دلار بالغ شد.**

■ **رقم کل گشایش اعتبارات اسنادی برای واردات کشور چقدر است؟**
□ ارزش کالاهایی که از طریق گشایش اعتبارات اسنادی

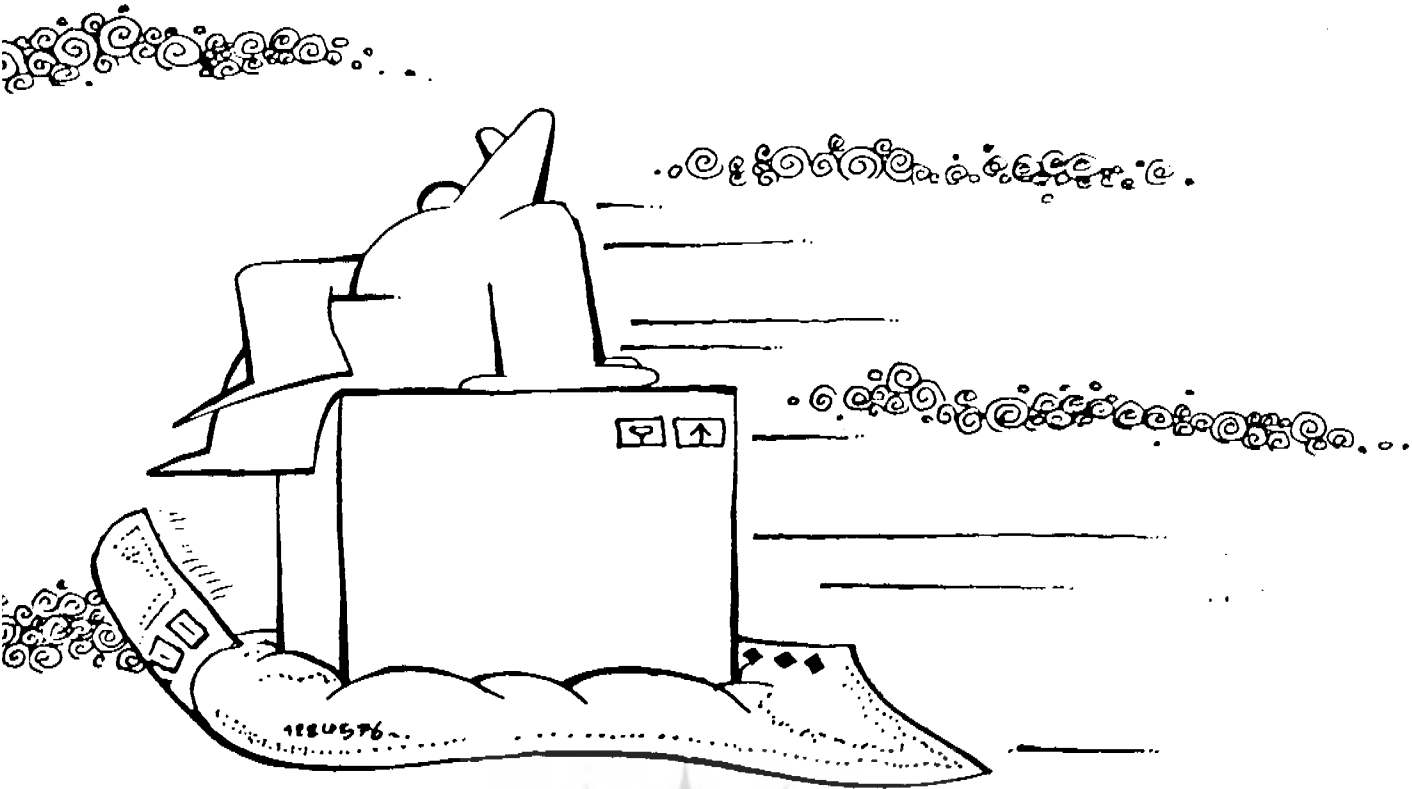
■ **در زمینه صادرات غیرنفتی، عملکرد بانک تجارت در ارائه خدمات چگونه بوده و چه مقدار از تعهدات ارزی صادرکنندگان از طریق بانک رتق و فتق شده است؟**

□ با وجود آنکه بخش عمده ای از صادرات غیرنفتی به طور امانی انجام می شود، در ماه های فروردین تا بهمن سال جاری تعهدنامه های صادره از سوی بانک که به تأیید گمرک، کالای آن از کشور خارج شده است به حدود ۱۰۲ میلیون دلار در قالب ۳۵۵۰ فقره بوده است. میزان تعهدنامه های تسویه شده در همین مدت ۱۲۳ میلیون دلار می باشد. علت فزونی این رقم نسبت به تعهدنامه های تأیید شده از سوی گمرک آن است که بخشی از تعهدنامه های تسویه شده مربوط به سال ۷۴ می باشد.

میزان تعهدنامه های تسویه شده از سوی بانک تجارت در سال جاری نسبت به سال گذشته ۱۵ درصد رشد نشان می دهد.

■ **کارنامه بانک تجارت در زمینه گشایش اعتبار اسنادی برای واردکنندگان چگونه است؟**

□ بانک در ماه های فروردین تا بهمن سال جاری حدود یک میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار برای واردکنندگان بخش خصوصی و دولتی گشایش اعتبار کرده است که این رقم جدای از «تأمین مالی»

○ ارزش کالاهایی که از طریق گشایش اعتبارات اسنادی (L.C) در سال جاری وارد می شود بین ۵ تا ۶ میلیارد دلار است که گشایش اعتبارات بخش دولتی از سوی بانک ملی ایران، در این رقم منظور نشده است.

اگر استانداردهای ایزو ۹۰۰۰ در کالاهای صنعتی بیشتر مورد استفاده قرار گیرد، متناسب با آن میزان گشایش اعتبار برای صدور این کالاها نیز بالا می رود.

■ چرا خریداران خارجی برای واردات محصولات ایرانی اقدام به گشایش اعتبار اسنادی نمی کنند؟

□ خریداران خارجی هنگامی به گشایش اعتبار برای خریداری کالاهای ایرانی اقدام می کنند که نسبت به دریافت کالاهای استاندارد صادرکننده اطمینان کامل پیدا کنند. با وجود آنکه صادرکنندگان کالاهای صنعتی کشور به تازگی وارد بازارهای خارجی شده اند، به تدریج گشایش اعتبار برای محصولات ایرانی در حال شکل گرفتن است. هر اندازه که استاندارد کالا رعایت شود و مجوزهای ایزو ۹۰۰۰ برای کالاهای صنعتی کشور دریافت شود، تمایل خریداران خارجی به گشایش اعتبار برای صادرات ایران بیشتر می شود. اما در حال حاضر به صورت امانی خرید می کنند و به دیگر سخن، اعتماد به کالاهای ایرانی ندارند و زمانی که آن را

(L.C) وارد می شود در سال جاری بین ۵ تا ۶ میلیارد دلار است. البته گشایش اعتبارات اسنادی که برای بخش دولتی از سوی بانک ملی انجام می شود، در این رقم محاسبه نشده است.

■ بانک تجارت در زمینه گشایش اعتبار اسنادی در مقابل بانک های خارجی چه مشکلی دارد؟

□ اکنون مشکلی وجود ندارد. این بانک از ادغام بانک های تخصصی و بین المللی به وجود آمده و در صحنه بین المللی، اعتبار زیادی دارد. اما در سال ۱۳۷۲ که مشکل کمبود منابع ارزی و به تعویق افتادن پرداخت بدهی های ایران به وجود آمد، همه بانک ها دچار مشکل شدند، اما اکنون مشکلی وجود ندارد. اگر اعتبار اسنادی برای واردات از سوی بانک تجارت گشایش یابد، تمامی بانک های خارجی آن را قبول دارند.

■ در زمینه صادرات کالاهای غیر نفتی چه مشکلاتی از نظر

خدمات بانکی وجود دارد؟

□ مشکل عمده در گشایش اعتبارات اسنادی است، زیرا بخش عمده ای از صادرات غیر نفتی به صورت امانی انجام می شود. فرش، پسته و... از گذشته دور به صورت امانی یا پایاپای صادر می شده و هنوز نیز چنین است. در مورد کالاهای صنعتی که باید از طریق گشایش اعتبار اسنادی انجام شود نیز، هنوز بخش عمده ای به صورت امانی صادر می شود.

۱۱ تجار (واردکننده یا صادرکننده) نباید در مرحله نخست سودآوری را هدف قرار دهند. زیرا این تفکر، انحراف ایجاد می‌کند. برکت کار آنها در صداقت و حفظ امانت است و نباید در قضیه خروج ارز وارد شوند که این کار خیانت به کشور است.

صادرکنندگان و واردکنندگان باید سهم تولیدکنندگان (به‌ویژه تولیدکنندگان فرش) از سود خود را بپردازند و در سودآوری نیز عدالت را رعایت کنند. آنها باید در کار خود خیره باشند و اطلاعات بازار بین‌المللی به ویژه در زمینه قیمت را داشته باشند. صادرکنندگان خبره برای صدور کالایی در مرحله اول و دوم، زیان‌های احتمالی را تحمل می‌کنند تا کالاهایشان در بازارهای بین‌المللی بدنام نشود و به حراج نرود. آنها باید کالاهایی را صادر کنند که استاندارد باشد و برای کار و فعالیت خود برنامه‌ریزی داشته باشند.

○ واردکنندگان برای ثبت سفارش و گشایش اعتبار به «ریال» نیاز دارند و خواهان دریافت تسهیلات بانکی می‌باشند، اما با اجرای سیاست پولی انقباضی، بانک‌ها برای پرداخت ریال به آنها محدودیت دارند.

البته به بانک مرکزی و بانک‌های کشور نیز توصیه می‌کنم که مقررات را برای صادرکنندگان خبره تعدیل کنند تا تاجر واقعی بتواند با سرعت جنس را صادر کند. ثبات در قوانین برای سرمایه‌گذاری و تثبیت روند رشد دادوستدها و نرخ ارز برای تجارت خارجی اهمیت زیادی دارد. معمولاً سرمایه‌گذاری در کشورهایی رشد می‌کند که از ثبات نرخ پول برخوردار باشند و به بازار شوک وارد نشود. بنابراین ثبات رویه کار واردات و صادرات، تثبیت بهای کالاها و مواد اولیه در بازار داخلی و نیز ثبات دستمزد تأثیر زیادی دارد و مهم است.

■ **نظام بانکی چه مشکلاتی در مقابل صادرکنندگان و واردکنندگان دارد؟**

□ یکی از مشکلات، اخذ وثیقه ملکی در مقابل وام است که انشاءالله به‌زودی حل می‌شود. باید بیمه‌نامه جایگزین وثیقه ملکی شود و این امر در حال بررسی و مطالعه است. بانک تجارت به شرکت‌های بیمه پیشنهاد کرده که وام‌های پرداختی تا سقف ۵۰ میلیون تومان به تولیدکنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان را بیمه کند و اگر تجربه نشان داد که این روال کار درست است، سقف اعتبارات بیمه شده افزایش یابد. البته این موضوع در دست مطالعه است.

فروختند، پول را به صادرکننده ایرانی می‌دهند. به همین جهت باید کالاها در بازارهای خارجی معرفی و ارزیابی شوند. در حال حاضر کالاهای صادراتی ایران شناخته شده نیست و نوع تبلیغ برای آنها مناسب نمی‌باشد و این امر روی خریداران اثر بدی دارد.

باید کالاهای استاندارد صادر شود، حتی اگر در ابتدا با زیان همراه باشد. زیرا پس از فتح بازارهای جهانی، متقاضیان آن کالاها را با بهای بالاتری خریداری خواهند کرد.

■ **واردکنندگان و صادرکنندگان کشور از نظام بانکی چه توقعاتی دارند؟**

□ واردکننده برای ثبت سفارش و گشایش اعتبار «ریال» نیاز دارد، زیرا برای اکثر کالاهایی که وارد می‌شود، واردکننده ملزم است که در ابتدای گشایش اعتبار ۱۰۰ درصد پول آن را به بانک مرکزی بپردازد و چون نقدینگی کافی ندارد، خواهان دریافت تسهیلات بانکی است. از آنجا که سیاست پولی کشور انقباضی است، بانک‌ها برای پرداخت تسهیلات ریالی به مشتریان (واردکنندگان) محدودیت دارند. اما در بخش صادرات محدودیت کمتر است. بانک مرکزی به بانک‌های کشور اجازه داده که منابع ریالی موردنیاز صادرکنندگان را برای خرید کالا و یا تولید آن برای صادرات، به هر میزان در قالب شراکت در اختیارشان بگذارد. در ضمن تا ۹۰ درصد هم ارز ریالی اعتبار اسنادی صادرکنندگان نیز از سوی بانک خریداری می‌شود تا آنها بتوانند کالاهای صادراتی را تهیه کنند. بانک زمانی که از خروج کالای صادراتی از کشور اطمینان پیدا کند، می‌تواند تعهدنامه ارزی صادرکننده را خریداری نماید. تاکنون استقبال صادرکنندگان از این موضوع بسیار مطلوب بوده است.

○ **مشکل عمده صادرات غیرنفتی در گشایش اعتبار اسنادی است. نه تنها کالاهای سنتی، بلکه برخی کالاهای صنعتی که باید از طریق گشایش اعتبار اسنادی صادر شوند، هنوز به صورت امانی به مشتریان خارجی عرضه می‌شود.**

ذکر این نکته ضرورت دارد که بانک تجارت برای تأمین نقدینگی موردنیاز واردکنندگان، به‌ویژه افرادی که مواد اولیه یا تجهیزات و ماشین‌آلات برای تولید وارد می‌کنند، کمک‌هایی ارائه می‌دهد و در قالب مقررات بانک، کالاهایشان را پیش خرید می‌نماید تا نقدینگی لازم برایشان فراهم شود.

■ **انتظارات مدیران بانک تجارت از صادرکنندگان و واردکنندگان چیست؟**

■ به نظر جنابعالی عمده‌ترین مشکلات توسعه صادرات

ایران چیست؟

□ تمام مشکلات صادرات، به طور صرف اقتصادی نیست، بلکه برخی از آنها سیاسی است. محاصره اقتصادی ایران مانع صادرات است. از سوی دیگر مرکز توسعه صادرات در خارج از کشور و بازارهای مهم جهان باید تشکیل شود تا کالاهای ایرانی به مشتریان خارجی شناسانده شود.

موضوع دیگر استاندارد کالا است. وقتی کالای ایرانی استانداردهای لازم را داشته باشد و صادرکنندگان خبره نیز به صادرات دست بزنند و بانک‌ها با ارایه تسهیلات اعتباری آنها را حمایت کنند، امر صادرات تسهیل می‌شود. البته لازم است برای تبلیغ کالاهای ایرانی نیز هزینه شود. در زمینه صدور کالاهای استاندارد توانایی زیادی وجود دارد و اگر موانع برطرف شود، ایران از جمله صادرکنندگان عمده کالاهای غیرنفتی خواهد بود.

○ یکی از مشکلات نظام بانکی در رابطه با بازرگانان، اخذ وثیقه ملکی برای پرداخت وام است. طرحی در حال مطالعه می‌باشد که بیمه‌نامه جایگزین وثیقه ملکی برای پرداخت وام تا سقف ۵۰ میلیون تومان به تولیدکنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان شود.

■ بانک تجارت در تأمین نیازمندی‌های مالی مشتریان تا

چه حد از سیاست‌های پولی در برنامه دوم متأثر بوده است؟

□ سیاست پولی کشور در دومین برنامه پنج‌ساله توسعه، انقباضی است. در این برنامه مقرر شده که حدود ۷۰۰۰ میلیارد ریال نظام بانکی کشور اعتبارات وامی پرداخت کند. از سوی بانک مرکزی هر ساله رقمی برای تخصیص اعتبارات بانک تجارت تعیین می‌شود. با وجود محدودیتی که در زمینه پرداخت وام وجود دارد، مشکلاتی در پاسخ‌گویی به تقاضاهای مشتریان (اعم از خصوصی و عمومی) پدید می‌آید. با این وجود بانک توانسته است سود مطلوبی کسب کند، مالیات دولت را بپردازد و به مردم نیز سود مناسبی بدهد.

■ بیان کاری بانک تجارت در دو سال اخیر چگونه بوده

است؟

□ در زمینه عملکرد، دو شاخص مهم است که میزان سپرده‌های مردم نزد بانک و میزان تسهیلاتی که بانک پرداخت کرده است، می‌باشد.

میزان سپرده‌های مردم نزد بانک تجارت در پایان بهمن سال جاری نسبت به پایان سال گذشته حدود ۳۱ درصد رشد داشت و به ۱۴ هزار میلیارد ریال رسید. با وجود سیاست پولی انقباضی، تسهیلات پرداختی بانک به بخش خصوصی ۱۰ درصد و به بخش دولتی ۱۱ درصد افزایش داشت. بانک موظف است ۵۵ درصد منابع تسهیلاتی خود را به بخش خصوصی و ۴۵ درصد آن را به بخش دولتی پرداخت کند. روند سودآوری بانک نیز مطلوب بوده و عملکرد سال گذشته پس از کسر استهلاک حدود ۴۰ میلیارد ریال سود نشان داد که پیش‌بینی می‌شود در سال ۷۵ به ۶۰ میلیارد ریال برسد که رشد مطلوبی است.

■ آیا نظام بانکداری اسلامی در بخش تجارت خارجی

موفق عمل کرده است؟

□ نظام بانکداری اسلامی در عملیات بانکی هیچ مشکلی ندارد. در بخش تجارت خارجی نیز در قالب مشارکت مدنی فعالیت می‌کند. در این قرارداد بانک با واردکننده شریک می‌شود تا کالا وارد شود. سپس سهم شرکت بانک به شخص به صورت فروش اقساطی داده می‌شود.

○ میزان سپرده‌های مردم نزد بانک تجارت در پایان بهمن ۷۵ با ۳۱ درصد افزایش نسبت به سال ۷۴ به ۱۴ هزار میلیارد ریال رسید. تسهیلات پرداختی بانک به بخش خصوصی ۱۰ درصد و به بخش دولتی ۱۱ درصد افزایش یافت.

■ چند بانک در جهان بانکداری اسلامی و تحولات آن را

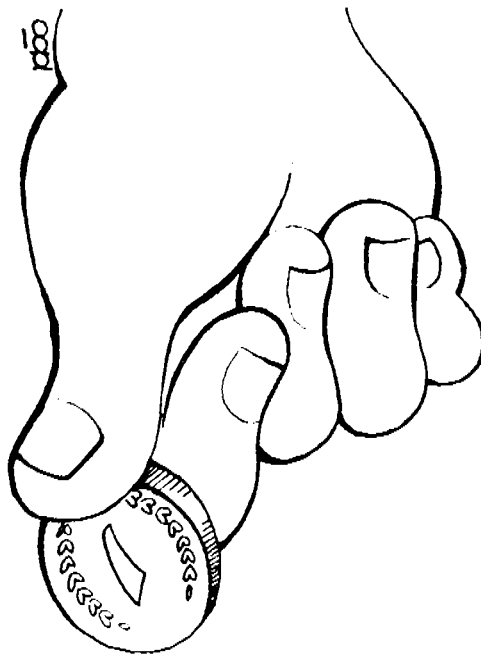
دنبال می‌کنند؟

□ اینک ۱۶۰ بانک در سطح جهان، نظام بانکداری اسلامی را دنبال می‌کنند، ولی نظام بانکی ایران تنها نظام بانکی در جهان است که به صورت یک‌دست فعالیت دارد و ربا در آن هیچ نقشی ندارد. در پاکستان و عربستان بانک اسلامی وجود دارد، ولی بانک‌های ربوی نیز فعالیت دارند.

■ مهم‌ترین مؤلفه سرمایه‌های جمع شده در بانک

چیست؟

□ مهم‌ترین مؤلفه سپرده‌های بلندمدت که در بانک جمع می‌شود، نرخ سود می‌باشد. در بانکداری اسلامی اشخاص که پول به بانک می‌سپارند، در فعالیت بانک شریک می‌شوند و از سود بانک منتفع می‌گردند. حداقل سود برای سپرده‌های بلندمدت پنج‌ساله ۱۸/۵ درصد است. رشد سپرده‌های بانک در پنج سال

می‌دهد. نرخ سود این وام‌ها ۴ تا ۱۱ درصد می‌باشد.

○ در فاصله سال‌های ۷۵-۱۳۷۲ بانک تجارت با ۵۰۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری بیش از ۱۳۰ کارخانه را راه‌اندازی کرد، حدود ۶۰۰ میلیارد ریال به بانک‌های تخصصی وام داد. بانک ۴ هزار میلیارد ریال در طرح‌هایی سرمایه‌گذاری کرده که هنوز تمام نشده است.

مجموع وام‌های پرداختی بانک تجارت به بانک‌های تخصصی حدود ۶۰۰ میلیارد ریال است. سرمایه‌گذاری بانک در طرح‌های دردست اجرا نیز بالغ بر ۳۳۰۰ میلیارد ریال می‌باشد. به‌طور کلی بانک تجارت روی طرح‌هایی که هنوز تمام نشده‌اند حدود ۴۰۰۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری کرده که این مبلغ وام‌های پرداخت شده برای صادرات و واردات را شامل نمی‌شود.

اخیر به‌طور متوسط سالانه ۲۵ درصد بوده که نصف این میزان رشد مربوط به سپرده‌های بلندمدت سرمایه‌گذاری است. مردم از این حساب‌ها استقبال کرده‌اند، زیرا بانک به‌موقع سود آنها را می‌پردازد و امنیت سرمایه آنها همچنان حفظ می‌شود. نظام بانکداری اسلامی برای جذب سرمایه و سرمایه‌گذاری مفید بوده است.

■ عمده‌ترین طرح‌هایی که بانک تجارت در آنها سرمایه‌گذاری کرده کدام است؟

□ بانک تجارت در طرح‌های متعدد صنعتی، خدماتی و عمرانی سرمایه‌گذاری کرده است. ساختمان‌سازی، سدسازی، مترو، ساخت بزرگراه، آبرسانی و برق‌رسانی به روستاها، پتروشیمی و کارخانه‌ها از محل‌های سرمایه‌گذاری بانک بوده است. در فاصله سال‌های ۷۵-۱۳۷۲ بیش از ۱۳۰ کارخانه با منابع سرمایه‌گذاری بانک تجارت راه‌اندازی شد. نخ، پارچه، سیمان، مواد غذایی، پتروشیمی، خودرو، لوازم خودرو، دارو و لوازم خانگی از تولیدات این کارخانه‌ها می‌باشند. برای طرح‌های مورد بحث ۵۰۰ میلیارد ریال بانک سرمایه‌گذاری کرده است. البته بانک تجارت به بانک‌های تخصصی مانند بانک کشاورزی، مسکن و صنعت و معدن نیز وام